

MINIMÁLNY ŠTANDARD PRE ŠPECIALIZAČNÝ ŠTUDIJNÝ PROGRAM V ŠPECIALIZAČNOM ODBORE

OŠETROVATEĽSKÁ STAROSTLIVOSŤ V PSYCHIATRII

1. Charakteristika špecializačného odboru

Ošetrovateľská starostlivosť v psychiatrii je špecializačný odbor, ktorý sa zaoberá komplexnou ošetrovateľskou starostlivosťou o osoby so zameraním na starostlivosť o duševné zdravie a osoby trpiace duševnými poruchami.

2. Dĺžka špecializačného štúdia

Špecializačné štúdium trvá najmenej 1 rok.

3. Požiadavky na zaradenie do špecializačného štúdia

- a) odborná spôsobilosť na výkon odborných pracovných činností v zdravotníckom povolaní sestry¹⁾ a
- b) ošetrovateľská prax o osoby s problémami v oblasti duševného zdravia v trvaní najmenej 6 mesiacov pri ustanovenom týždennom pracovnom čase, pri kratšom ako ustanovenom týždennom pracovnom čase sa dĺžka ošetrovateľskej praxe pred zaradením primerane predlžuje.

4. Obsah a rozsah špecializačného štúdia

A. Teoretické vedomosti

1. koncepcia odboru psychiatria, detská psychiatria, organizácia psychiatrickej starostlivosti na Slovensku, rola sestry v systéme služieb starostlivosti o pacientov s problémami v oblasti duševného zdravia,
2. hygiena a epidemiológia duševných ochorení (príčiny a prevencia duševných ochorení), výchova k duševnému zdraviu,
3. ošetrovateľský proces a jeho špecifiká v ošetrovateľskej starostlivosti v psychiatrii, dokumentovanie ošetrovateľskej starostlivosti,
4. špecifiká posudzovania pacienta s problémami v oblasti duševného zdravia osobitosti ošetrovateľskej dokumentácie, pozorovanie v posudzovaní, používanie posudzovacích škál (MMSE, test kreslenia hodín, geriatrická škála depresie, škály na vyhodnotenie rizika agresie, škála hodnotenia rizika samovražedného správania),
5. špecifiká diagnostiky a plánovania ošetrovateľskej starostlivosti o pacienta s problémami v oblasti duševného zdravia,

¹⁾ § 33 a 33a zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a nariadenie vlády č. 296/2010 Z. z. o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania, spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností v znení neskorších predpisov.

6. špecifické intervencie sestry uplatňované pri poskytovaní ošetrovateľskej starostlivosti pacientovi s rizikom suicídia, agresívneho správania, akútneho psychotického stavu, delíria.
7. špecifiká poskytovania ošetrovateľskej starostlivosti o pacienta s problémami v oblasti duševného zdravia (členenie podľa diagnostických skupín), psychopatológia - úvod do psychopatológie, terminológia všeobecnej a špeciálnej psychopatológie, klasifikácia duševných porúch,
8. zložky terapeutickkej komunikácie, tvorba terapeutického vzťahu, verbálne a nonverbálne techniky, vedenie rozhovoru – podporný, nedirektívny, anamnestický, edukačný,
9. špecifiká komunikácie s pacientom s problémami v oblasti duševného zdravia (napr. úzkostný pacient, požadovačný pacient, pacient s agresívnym správaním, pacient s halucináciami), uplatňovanie verbálnych deeskaláčnych techník pri komunikácii s pacientom s tenziou, resp. agresívnym prejavom,
10. štandardy psychiatrického ošetrovateľstva a starostlivosti o duševné zdravie, sledovanie a hodnotenie kvality ošetrovateľskej starostlivosti o pacientov s problémami v oblasti duševného zdravia,
11. bezpečnosť pacienta a prostredia, podmienky realizácie obmedzenia pacienta, proaktívne stratégie v prevencii vzniku konfliktov - Safewards model, uplatňovanie bezpečných prvkov psychiatrii,
12. koncepcia humanizácie ústavnej zdravotníckej starostlivosti v odbore psychiatria,
13. edukácia v psychiatrii, psychoedukácia,
14. uplatňovanie metód podporného psychoterapeutického prístupu k pacientovi.
15. uplatňovanie špecifických metód pri poskytovaní ošetrovateľskej starostlivosti o pacienta s demenciou (metódy reminiscencie, validácia podľa N.Feil, prvky kognitívnej rehabilitácie),
16. liečba v psychiatrii – biologická - farmakoterapia, ECT, psychoterapeutická liečba – ergoterapia – socioterapia; význam podpory pacienta k spolupráci pri liečbe,
17. úlohy sestry pri aplikácii liečby v psychiatrii (psychofarmakoterapia, ECT, rTMS, psychoterapeutická liečba), význam podpory pacienta k spolupráci pri liečbe,
18. podmienky hospitalizácie pacienta s problémami v oblasti duševného zdravia bez súhlasu pacienta, súdom nariadená liečba, pacient s obmedzením na výkon právnych úkonov,
19. komunitná psychiatrická starostlivosť, rola sestry v komunitnej ošetrovateľskej starostlivosti, uplatňovanie metódy case management, princíp recovery,
20. etika v psychiatrii, charta práva pacientov so zameraním na pacientov s problémami v oblasti duševného zdravia, vrátane práv osôb so zdravotným postihnutím, koncepcia humanizácie ústavnej zdravotnej starostlivosti,
21. domáca ošetrovateľská starostlivosť o pacienta s problémami v oblasti duševného zdravia (ADOS), psychosociálne centrum, patientske organizácie,
22. zdravotno-sociálna starostlivosť o pacientov s problémami v oblasti duševného zdravia, v komunite, podpora k samostatnosti a nezávislosti pacienta s využitím možností sociálnych služieb (napríklad podporované bývanie, zamestnávania, rehabilitačné stredisko, chránené dielne),
23. právne predpisy a odborné usmernenia vzťahujúce sa na poskytovanie zdravotnej starostlivosti pacientom s problémami v oblasti duševného zdravia,

- system verejného zdravotného poistenia, system sociálneho zabezpečenia a posudková činnosť,
24. špecifiká ošetrovateľskej starostlivosti v jednotlivých odboroch - detská psychiatria, medicína závislostí, gerontopsychiatria,
 25. výskum v psychiatrickom ošetrovatel'stve.

A.1 Špecifické témy

1. identifikácia násilia páchaného na dieťaťati vo všetkých jeho formách, vrátane sexuálneho zneužívania dieťaťa a sexuálneho vykorisťovania dieťaťa, spolupráca s príslušnými štátnymi orgánmi.
2. identifikácia násilia páchaného na ženách a mužoch, spolupráca s príslušnými štátnymi orgánmi,
3. identifikácia násilia páchaného na senioroch, spolupráca s príslušnými štátnymi orgánmi,
4. problematika marginalizovaných rómskych komunit.

Ak účastník špecializačného štúdia témy uvedené v časti A.1 absolvoval v rámci iného špecializačného študijného programu alebo certifikačného študijného programu, nemusí ich opakovane absolvovať.

Teoretická príprava vo vzdelávacej ustanovizni v trvaní 4 týždne.

B. Praktické zručnosti

B.1 Počet zdravotných výkonov

Zdravotný výkon	Počet
posúdenie pacienta s využitím posudzovacích škál (MMSE, test kreslenia hodín, geriatrická škála depresie, škály na vyhodnotenie rizika agresie, škála hodnotenia rizika samovražedného správania) - anamnestický rozhovor a stanovenie priorít ošetrovateľskej starostlivosti, vyšetrenie základných psychických funkcií u pacienta (vedomie, vnímanie, emócie, orientácia, nálada, spánok).	10
stanovenie sesterskej diagnózy, vypracovanie ošetrovateľského plánu	10
realizácia metód biblioterapie, muzikoterapie, tanečnej a pohybovej terapie, arteterapie, relaxačných techník, uplatňovanie metód podporného psychoterapeutického prístupu ako súčasť realizácie ošetrovateľskej starostlivosti	10
priebežné hodnotenie komplexnej ošetrovateľskej starostlivosti u pacienta s problémami v oblasti duševného zdravia, zmena plánu ošetrovateľskej starostlivosti	10
hodnotenie psychického stavu pacienta, vyhodnotenie komplexnej ošetrovateľskej starostlivosti u pacienta s problémami v oblasti duševného zdravia	10
uplatnenie verbálnych deeskalačných techník v komunikácii s pacientom	3
realizácia edukácie pacientov s problémami v oblasti duševného zdravia	5
účasť na skupinovej psychoterapii pod vedením psychoterapeuta	3
individuálny nácvik relaxačného postupu- autogénny tréning	5

ošetrovateľská starostlivosť o pacienta s problémami v oblasti duševného zdravia na dennom psychiatrickom stacionári	5
ošetrovateľská starostlivosť o pacienta s problémami v oblasti duševného zdravia v psychiatrickej ambulancii	5
edukácia rodinných príslušníkov v záujme riešenia zdravotnej a rodinnej situácie spôsobenej konkrétnym ochorením alebo zmenou zdravotného stavu	3
indikácia a realizácia orientačného dychového testu na prítomnosť alkoholu	2
indikácia a realizácia orientačného jedнокrokového testu na zistenie prítomnosti psychoaktívnej látky v moči	2
vedenie edukačného rozhovoru s pacientami a jeho rodinnými príslušníkmi	2
vedenie podporného rozhovoru s pacientom so psychotickými príznakmi 2	2
vedenie motivačného rozhovoru s pacientom	2
účasť na psychoterapeutickej skupine	5
účasť na rôznych formách psychoterapie podľa možnosti pracoviska (napr. arteterapia, muzikoterapia)	5
vedenie relaxácie (autogénny tréning, Jacobsonova relaxácia)	2
aplikácia depotných hormonálnych preparátov, ich analógov, depotných psychofarmák injekciou	10
asistencia pri obmedzení pacienta (farmakologickom, fyzickom, izolácia – seklúzne izby) pozorovanie pacienta a dokumentovanie obmedzenia pacienta	3
elektrokonvulzívna terapia- príprava pacienta, asistencia pri výkone, monitoring pacienta po výkone	5
ketamínová infúzna terapia - príprava pacienta, asistencia pri výkone, monitoring pacienta po výkone	3
liečba svetlom	2
repetitívna transkraniálna magnetická stimulácia príprava pacienta, asistencia pri výkone, monitoring pacienta po výkone	5

B.2 Rozsah povinnej odbornej zdravotníckej praxe

Pracovisko	Dĺžka
vlastné psychiatrické pracovisko, z toho: výučbové pracovisko vzdelávacej ustanovizne – psychiatrické pracovisko	11 mesiacov, z toho: 2 týždne

C. Návik techník komunikácie

- asertívne zvládanie konfliktov a náročných komunikačných situácií, vrátane pacientov s halucináciami, bludnými produkciami, afektívnymi poruchami, suicidalitou, agresívnym prejavom, s ohľadom na ich špecifické potreby v komunikácii,
- špecifiká komunikácie s osobami so zdravotným znevýhodnením, marginalizovaných rómskych komunít, ľudí bez domova, utečencov, migrantov a iných zraniteľných skupín, s ohľadom na ich špecifické potreby v komunikácii,

3. nácvik uplatňovania verbálnych deeskalačných techník pri agresii pacienta,
4. nácvik podporného psychoterapeutického prístupu,
5. nácvik relaxačných techník (autogénny tréning),
6. nácvik terapeutických alternatívnych aktivít (metódy arteterapia, muzikoterapia, biblioterapia, pohybové aktivity, psychohry a pod.),
7. nácvik štandardizovaného postupu pri obmedzení pacienta – farmakologickom, mechanickom obmedzení, izolácia (prístup, komunikácia, dodržiavanie práv pacienta).

Ak účastník špecializačného štúdia témy uvedené v časti C absolvoval v rámci iného špecializačného študijného programu v období kratšom ako 10 rokov, nemusí ich opakovane absolvovať.

5. Ukončenie špecializačného štúdia

Špecializačné štúdium sa ukončí špecializačnou skúškou pred skúšobnou komisiou.

6. Výstupné vedomosti a zručnosti

A. Samostatne

1. posudzovať pacienta pozorovaním psychomotorického tempa rozhovorom, obsah a dynamiku myslenia, emočných prejavov, náhľadu na ochorenie s využitím posudzovacích škál (MMSE, test kreslenia hodín, geriatrická škála depresie, škály na vyhodnotenie rizika agresie, škála hodnotenia rizika samovražedného správania),
2. stanovovať sesterské diagnózy a plánovať ošetrovateľskú starostlivosť,
3. indikovať a uplatňovať metódy biblioterapie, muzikoterapie, tanečnej a pohybovej terapie, arteterapie, relaxačných techník,
4. priebežne hodnotiť dosahovanie cieľov ošetrovateľskej starostlivosti u pacienta s problémami v oblasti duševného zdravia, na základe preposúdenia pacienta indikovať zmenu plánu ošetrovateľskej starostlivosti,
5. vyhodnocovať komplexnú ošetrovateľskú starostlivosť u pacienta s v oblasti duševného zdravia,
6. uplatňovať verbálne deeskalačné techniky v komunikácii s pacientom s agresívnym správaním,
7. edukovať pacientov s v oblasti duševného zdravia,
8. absolvovať účasť na skupinovej psychoterapii pod vedením psychoterapeuta,
9. realizovať individuálny nácvik relaxačného postupu - autogénny tréning,
10. realizovať ošetrovateľskú starostlivosť o pacienta v oblasti duševného zdravia na dennom psychiatrickom stacionári,
11. realizovať ošetrovateľskú starostlivosť o pacienta v oblasti duševného zdravia v psychiatrickej ambulancii,
12. edukovať rodinných príslušníkov v záujme riešenia zdravotnej a rodinnej situácie spôsobenej konkrétnym ochorením alebo zmenou zdravotného stavu,
13. indikovať a realizovať orientačný dychový test na prítomnosť alkoholu,
14. indikovať a realizovať orientačný jednokrokový test na zistenie prítomnosti psychoaktívnej látky v moči,
15. viesť edukačný rozhovor s pacientami a jeho rodinnými príslušníkmi,
16. viesť podporný rozhovor s pacientom so psychotickými príznakmi,

17. viesť motivačný rozhovor s pacientom,
18. viesť relaxácie (autogénny tréning, Jacobsonova relaxácia).

B. Samostatne na základe indikácie lekára

- aplikovať liečivá, monitorovať a zaznamenávať ich účinok, vrátane podávania depotných preparátov a prípravkov substitučnej liečby.

C. V spolupráci s lekárom

1. elektrokonvulzívna terapia, monitorovať pacienta po výkone,
2. použiť obmedzovacie prostriedky (všetky typy obmedzenia) s dodržaním štandardizovaných podmienok, monitorovať obmedzeného pacienta a viesť príslušnú dokumentáciu,
3. repetitívna transkraniálna magnetická stimulácia, príprava pacienta, monitorovať pacienta po výkone,
4. ketamínová infúzna terapia - príprava pacienta, asistencia pri výkone, monitoring pacienta po výkone.